

Kontaktni dermatitis je upala koju uzrokuje dodir sa posebnom (određenom) tvari, osip je ograničen na posebno područje i često ima jasno određene granice.

Mnoge tvari mogu uzročiti upalu kože jednim od dva mehanizama:

- nadražaj (nadražajni kontaktni dermatitis), ili
- alergijskom reakcijom (alergijski kontaktni dermatitis).

Čak vrlo blagi sapuni, deterdženti i neki metali mogu, nakon čestog dodira, nadraživati kožu. Katkada ponovljena izloženost, čak i vodi, može osušiti i nadražiti kožu. Jake nadražajne tvari, kao što su kiseline, lužine (npr. sredstva za čišćenje) i neka organska otapala (npr. aceton u sredstvu za uklanjanje laka za nokte) mogu kroz nekoliko minuta izazvati promjene na koži.

Kod alergijske reakcije, prva izloženost određenoj tvari (ili u nekim slučajevima, prvih nekoliko izloženosti) ne uzrokuje reakciju, ali ponovna izloženost (kontakt) može uzročiti svrbež i dermatitis unutar 4-24 sata. Ljudi mogu koristiti (ili biti izloženi) godinama tvari bez problema, a onda se iznenada razvije alergijska reakcija. Čak masti, kreme i losioni koji se koriste za liječenje dermatitisa mogu uzročiti takvu reakciju.

Oko 10% žena alergično je na nikal, najčešći uzrok dermatitisa uslijed nošenja nakita. Ljudi mogu razviti dermatitis na bilo koji materijal sa kojim dolaze u dodir prilikom rada (profesionalni dermatitis).

Kada dermatitis nastane nakon što osoba dodirne neke tvari i tada izloži kožu sunčevom svjetlu, stanje se naziva fotoalergijski ih fototoksični kontaktni dermatitis. U takve tvari spadaju kreme za sunčanje, losioni nakon brijanja, neki parfemi, antibiotici, ugljeni katran i ulja.

Česti uzroci alergijskog kontaktnog dermatitisa

Kozmetička sredstva:

- Hemikalije za uklanjanje dlaka, lak za nokte, sredstvo za uklanjanje laka za nokte, dezodoransi, ovlaživači, losioni nakon brijanja, parfemi, sredstva za zaštitu od sunca

Spojevi metala (u nakitu):

- Nikal

Biljke:

- Otrovni ruj (bršljan), grmoliki otrovni ruj, otrovna rujevina, limunžik, jaglac

Lijekovi u kremama za kožu:

- Antibiotici (penicilin, sulfonamidi, neomicin), antihistaminici (difenhidramin, prometazin), anestetici (benzokain), antiseptici (timerozal), stabilizatori

Hemikalije koje se koriste u izradi odjeće:

- Sredstva sa taninom u cipelama, akceleratori gume i antioksidansi u rukavicama, cipelama, rublju, drugoj odjeći

Simptomi kontaktnog dermatitisa

Simptomi kontaktnog dermatitisa kreću se od blagog, kratkotrajnog crvenila do teškog nateknuća i mjehura. Često osip sadrži sitne, svrabljive mjehuriće (vezikule). U početku je osip ograničen na mjesto dodira, ali se kasnije može širiti. Područje osipa može biti vrlo malo (npr. ušna školjka, ako su dermatitis uzrokovale naušnice) ili može prekriti cijelo tijelo (npr. ako je uzrok dermatitisa losion za tijelo).

Ako se tvar koja je uzrokovala osip ukloni, crvenilo obično nestane za nekoliko dana. Mjehurići mogu curiti i stvarati kraste, ali se brzo osuše. Posljedično ljuštenje, svrbež i prolazno

zadebljanje kože može trajati danima ili sedmicama.

Dijagnoza kontaktnog dermatitisa

Utvrditi uzrok kontaktnog dermatitisa nije uvijek lako jer su mogućnosti beskrajne. Osim toga većina ljudi nije svjesna svih tvari sa kojima dolaze u dodir. Često je važan ključ u utvrđivanju uzroka kontaktnog dermatitisa mjesto prvog osipa.

Ako doktor posumnja na kontaktni dermatitis, ali se pomnim postupkom uklanjanja ne pronađe pravi uzrok, može se napraviti test krpicom. Pri tom se testu na kožu stavljaju male krpice koje sadrže tvari koje obično izazivaju dermatitis tokom 2 dana da se vidi razvija li se osip ispod jedne od njih.

Premda korisno, testiranje krpicom je komplicirano. Doktor mora odlučiti koje će tvari testirati, koliko od svake tvari primijeniti i kada treba testove napraviti. Osim toga rezultati se testiranja krpicom mogu teško protumačiti. Testovi mogu biti lažno-pozitivni ili negativni. Sistemnim uklanjanjem mogućih uzroka većina ljudi može otkriti izvor dermatitisa bez testiranja krpicom. Međutim, testiranje krpicom može pružiti važne podatke u prepoznavanju uzroka.

Liječenje kontaktnog dermatitisa

Liječenje se sastoji od uklanjanja uzroka ili izbjegavanja svega što uzrokuje kontaktni dermatitis. Da bi se spriječila infekcija i izbjeglo nadraživanje, osoba treba redovno čistiti područje vodom i blagim sapunom. Mjehuri se ne smiju otvarati. Upotrebom suhих zavoja također se može spriječiti širenje infekcije.

Kortikosteroidne kreme ili masti obično ublažuju simptome blagog kontaktnog dermatitisa sve dok osoba ima mnogo mjehura, kao što je često pri dermatitisu otrovnim bršljanom. Katkada se za teške slučajeve kontaktnog dermatitisa propisuju tablete kortikosteroida, npr. prednizon. U nekim situacijama antihistaminici olakšavaju svrbež, ali u većini slučajeva kontaktnog dermatitisa nisu posebno od pomoći.